

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

GENEL KURUL

KARAR

AMANDA JOLYN KRAUSE VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2019/40761)

Karar Tarihi: 15/2/2024
R.G. Tarih ve Sayı: 7/6/2024-32569

GENEL KURUL

KARAR

Başkan	: Zühtü ARSLAN
Başkanvekili	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Engin YILDIRIM M. Emin KUZ Rıdvan GÜLEÇ Yusuf Şevki HAKYEMEZ Yıldız SEFERİNOĞLU Selahaddin MENTEŞ Basri BAĞCI İrfan FİDAN Kenan YAŞAR Yılmaz AKÇİL
Raportör	: Ceren Sedef EREN
Başvurucular	: 1. Amanda Jolyn KRAUSE 2. Benjamin Charles MCLURE 3. Helmut FRANK 4. Matthew Vern BLACK
Vekili	: Av. Can KURTULAN 5. Benjamin Tyler WOOD 6. Nathan James BRADTKE 7. Rodbert Andrew HOARD
Vekili	: Av. Orhan Kemal CENGİZ 8. Jeremy Lauren LAMBERT
Vekili	: Av. Boran AYDIN 9. M. R. F.
Vekili	: Av. Avni Anıl EKŞİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Göç İdaresi Başkanlığı tarafından yabancı uyruklu başvurucular hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması ya da bu işlem nedeniyle başvurucuların ikamet izinlerinin iptal edilmesi, sınır dışı işlemi uygulanması veya vize taleplerinin reddedilmesi nedeniyle din özgürlüğü ve sınır dışı etme işlemlerindeki usul güvenceleri kapsamında yerleşme hürriyetleriyle bağlantı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular çeşitli tarihlerde yapılmıştır.
3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Konu yönünden hukuki irtibatları nedeniyle 2021/48869, 2022/97954, 2021/30567, 2020/36401, 2020/38989, 2020/34365, 2022/97949, 2021/27995, 2021/34813, 2022/97959 ve 2021/53666 bireysel başvuru numaralı dosyaların 2019/40761 sayılı dosya üzerinde birleştirilmesine karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucuların bir kısmı Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.
8. İkinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
10. Başvurucular Benjamin Charles McLure ve Nathan James Bradtke Avustralya, Helmut Frank ve Michael Robert Feulner Almanya, diğer başvurucular ise Amerika Birleşik Devletleri vatandaşıdır.
11. Başvurucuların tamamı kısa dönem ya da uzun dönem ikamet izinleriyle yasal olarak Türkiye'de ikamet etmekteyken haklarında Göç İdaresi Başkanlığınca ülkeye girişlerinin ön izin şartına bağlanması anlamına gelen N-82 tahdit kodu uygulanmıştır. Başvurucular hakkında anılan kodun uygulanmasına dair kararlar, Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT) Başkanlığının raporları doğrultusunda kamu düzeni, güvenliği veya sağlığı

gerekçesiyle verilmiştir. Daha sonra başvuru bir kısmının söz konusu kod nedeniyle ikamet izinleri iptal edilmiş, bir kısmı hakkında sınır dışı kararı alınmış ve tatil için yurt dışına çıkan bir kısım başvuru ise vize taleplerinin reddi nedeniyle tekrar Türkiye'ye giriş yapamamıştır.

12. Başvurular Amanda Jolyn Krause, Benjamin Tyler Wood, Helmut Frank, Matthew Vern Black ve Nathan James Bradtke'nin Göç İdaresi Başkanlığı tarafından haklarında N-82 tahdit kodu uygulanması işlemine karşı açtıkları iptal davalarında ilk derece mahkemeleri; seyahat hürriyetini düzenleyen Anayasal hüküm ile Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nin ilgili hükmü incelendiğinde her iki metnin de benzer düzenlemeler içerdiği, seyahat hürriyetinin herkese tanınan bir hak olduğu, vatandaşın yurda girme ve yurttan çıkma hakkının istisnalar haricinde sınırlanamayacağı üzerinde durulduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte her iki metinde de yabancıların yurda girme hakkının bulunduğu dair bir hüküm bulunmadığını da ifade etmiştir. Bu doğrultuda ilk derece mahkemeleri, MİT Başkanlığının ilgili yazıları uyarınca kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması bağlamında devlet güvenlik birimlerinin raporları dikkate alınmak suretiyle hükümlerlik yetkisi dâhilinde tesis olduğu anlaşılan dava konusu işlemlerde ulusal ve uluslararası metinlere aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır.

13. Başvuru Nathan James Bradtke tarafından açılan iptal davasında karar veren ilk derece mahkemesi yukarıda yer verilen gerekçelerin yanında başvuru hakkında uygulanan N kodlu Türkiye'ye girişinin ön izne tabi tutulması işleminin başvuru Türkiye'ye girişinin tamamen yasaklanmasına ilişkin bir işlem olmadığını, başvuru önceden başvurmak suretiyle alınan amacına uygun özel izin veya vize ile Türkiye'ye girmesinin mümkün olduğunu da belirtmiştir.

14. Anılan başvurular ilk derece mahkemelerinin ret kararlarına karşı istinaf talebinde bulunmuştur. İstinaf mahkemeleri başvuruların talebini, kararların hukuka ve usule uygun olduğu, kaldırılmalarını gerektiren herhangi bir neden bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Başvurular bu ret kararlarının kendilerine tebliğ edilmesinden sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. Başvurular Benjamin Charles McLure ve Amanda Jolyn Krause'nin kısa dönem ikamet izinleri iptal edilmiştir. Başvurular bu işleme karşı açtıkları iptal davaları sürecinde ikamet izinlerinin iptal edilmesinin sebebinin haklarında Göç İdaresi Başkanlığınca N-82 tahdit kodu uygulanması olduğunu öğrenmişlerdir. Anılan başvuruların, ikamet izinlerinin iptal edilmesi işlemlerine karşı açtıkları iptal davalarında ilk derece mahkemeleri MİT Başkanlığının ilgili yazıları uyarınca başvuruların kamu düzeni ve güvenliği yönünden sakıncalı olduklarının belirlendiğini, bu belirleme doğrultusunda ikamet izinlerinin iptal edilmesi işlemlerinin hukuka uygun olduğunu ifade etmiştir. Başvuru Benjamin Charles McLure ile ilgili kararı veren ilk derece mahkemesi, kararda ayrıca ilgili MİT yazısında başvuru millî güvenlik aleyhine faaliyette bulunduğu bilgisine de yer vermiştir. Başvuru Amanda Jolyn Krause hâlen Türkiye'de bulunmaktadır.

16. Başvuru M.R.F. nin ise uzun dönem ikamet izni iptal edilmiştir. Anılan başvuru ikamet izninin iptal edilmesi işlemine karşı açtığı iptal davasında ilk derece mahkemesi; başvuru hakkında uygulanan ikamet izninin iptal edilmesi şeklindeki işlemin sebebinin kendisi hakkında uygulanan N-82 tahdit kodu olduğunu, başvuru daha önce

bu tahdit kodunun uygulanması işlemine karşı dava açtığını ve davasının reddedilerek kesinleştiğini belirtmiştir. Bu durumda söz konusu tahdit kodunun yargı mercii denetiminden geçerek hukuka uygunluğu saptandığından başvurunun ikamet izninin iptal edilmesi hususunda idareye bir takdir hakkı tanınmadığını ifade eden ilk derece mahkemesi, başvurunun ikamet izninin iptal edilmesine ilişkin işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı kanaatine vardığını ifade etmiştir.

17. İkamet izinlerinin iptali işlemine karşı açtıkları davaları reddedilen başvurucular istinaf talebinde bulunmuştur. Başvurucuların istinaf talepleri de ilk derece mahkemelerinin ret kararlarının usul ve hukuka uygun olduğu, kaldırılmalarını gerektirecek neden bulunmadığı gerekçeleriyle reddedilmiştir. Başvurucular bu ret kararlarının kendilerine tebliğinden itibaren süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

18. Kısa dönem ikamet izniyle Türkiye'de ikamet eden başvurucular Robert Andrew Hoard ve Benjamin Tyler Wood tatil için yurt dışına çıkmaktayken haklarında N-82 tahdit kodu uygulandığı belirtilmiş ve bu bilgi uçuş kartlarına işlenmiştir. Başvurucular Türkiye'ye tekrar giriş yapabilmek için buldukları ülkelerin konsolosluklarından vize talebinde bulunmuş, başvurucuların talebi Göç İdaresi Başkanlığı tarafından uygun görülmediği gerekçesiyle konsolosluklar tarafından reddedilmiştir. Başvurucu Robert Andrew Hoard tarafından vize talebinin reddi işlemine karşı açılan iptal davasını reddeden ilk derece mahkemesi ulusal ve uluslararası mevzuat uyarınca yabancıların yurda girme hakkının bulunduğu dair bir hüküm olmadığını belirtmiş ve başvurunun daha önce hakkında uygulanan N-82 tahdit kodu aleyhine açtığı iptal davasının reddedilerek kesinleşmesi nedeniyle vize talebinin reddedilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varmıştır. Başvurucu Benjamin Tyler Wood tarafından vize talebinin reddi işlemine karşı açılan iptal davasını reddeden ilk derece mahkemesi ise ilgili MİT yazısı uyarınca ülke güvenliğinin korunması bağlamında güvenlik birimlerinin raporları da dikkate alınarak devletin hükümlerlik yetkisi uyarınca başvuru hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması, başvurunun ülkeye girişinin ön izne bağlanması ve vize başvurusunun reddedilmesine dair işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığını ifade etmiştir.

19. Her iki başvurunun bu kararlara karşı istinaf talepleri, kararların usul ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurucular, istinaf ret kararlarının kendilerine tebliğ edilmesinden sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

20. Uzun dönem ikamet izniyle Türkiye'de ikamet eden başvuru M.R.F. yurt dışına çıkmak istemiş, hakkında N-82 tahdit kodu uygulandığı başvuruca bildirilmiş ve başvuru İstanbul Havalimanı Emniyetine götürülmüştür. Başvuru burada kendisine ülkeyi terk etmek için otuz günü olduğuna dair bir tutanak imzalatıldığını belirtmiştir. Emniyet tarafından İstanbul Valiliğiyle iletişime geçilmesi üzerine başvuru hakkında aynı gün sınır dışı ve terke davet işlemleri uygulanmıştır. Başvurunun sınır dışı edilmesine dair alınan kararın iptal edilmesi istemiyle açtığı davada ilk derece mahkemesi başvurunun daha önce hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasına ilişkin işleme karşı açtığı iptal davasının reddedildiğini ve kesinleştiğini, bu durumda ilgili mevzuat uyarınca hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması nedeniyle başvurunun sınır dışı edilmesine dair alınan kararda hukuka aykırı bir yön bulunmadığını belirtmiştir. Başvurunun bu karara karşı istinaf talebi reddedilmiştir. Başvuru, istinaf ret kararının kendisine tebliğ edilmesinden sonra süresi içinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru M.R.F. hâlen Türkiye'de bulunmaktadır.

21. Başvurucu Jeremy Lauren Lambert'ın, sınır dışı edilmesi ve kısa dönem ikamet izninin iptal edilmesine ilişkin işlemlere karşı açtığı iptal davasında ilk derece mahkemesi; öncelikle devletlerin egemenlik hakları kapsamında kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığının gerekli kıldığı hâllerde yabancı kişilerin ülkeye girişlerine sınırlama getirebileceği gibi ülkeye girişine izin verilen yabancıların sınır dışı edilmesine de karar verebileceğini ancak bu hususta idareye mutlak ve sınırsız bir takdir yetkisi tanınmadığını, söz konusu takdir yetkisinin kamu yararı çerçevesinde haklı gerekçelerin bulunması hâlinde yasal düzenlemelere uygun biçimde ve uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülükler ihlal edilmeksizin kullanılmasının asıl olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, başvurucu hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasına sebep olan MİT yazısında Türkiye Evanjelik (Protestan) Kiliseler Birliği tarafından Protestanların devlet nezdinde muhatap kabul edilebilmeleri amacıyla federasyon çalışmaları yapıldığının belirlendiği, Türkiye'deki Protestan kiliselerinin çatı oluşumu niteliğindeki söz konusu Dernek tarafından düzenlenen Aile Konferansı'nın 30/1/2019-2/2/2019 tarihleri arasında ABD, İngiltere ve Almanya uyruklu misyonerlerin aralarında bulunduğu yaklaşık 120 kişinin katılımıyla Antalya'da gerçekleştirildiği, konferansta misyonerlik faaliyetlerine yönelik kararlar alındığı ve başvurunun da bu konferansa katılım sağladığı yönünde bilgilere yer verildiğini ifade etmiştir. Başvurucunun MİT yazısında yer alan faaliyetleri dolayısıyla kamu düzeni ve güvenliği bakımından tehdit oluşturduğu kanaatine ulaşan ilk derece mahkemesi, bu nedenle başvurunun sınır dışı edilmesi işlemi ile bu işlemin sonucu olarak ikamet izninin sonlandırılmasında hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığını kabul etmiştir. Başvurucu, ilk derece mahkemesince kesin olarak verilen bu kararın kendisine tebliğ edilmesinden sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurucu Jeremy Lauren Lambert hâlen Türkiye'de bulunmaktadır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

22. 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 9. maddesinin (7) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı sebebiyle Genel Müdürlükçe; idari para cezaları ve kamu alacakları sebebiyle ise valiliklerce yabancıların ülkeye kabulü ön izin şartına bağlanabilir."

23. 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ü) bendi şöyledir:

" (1) Bu Yönetmelikte geçen;

...

ü) Ön izin şartı: Ülkeye giriş için Genel Müdürlükten alınması zorunlu olan izni,

...

ifade eder."

24. 6458 sayılı Kanun'un kısa ve uzun dönem ikamet izinlerinin iptal edilmesiyle ilgili olarak 7, 15, 32, 33 ve 45. maddelerinde öngörülen hükümlerin ilgili kısmı şöyledir:

" *Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyecek yabancılar*

MADDE 7 – (1) Aşağıdaki yabancılar, Türkiye'ye girişlerine izin verilmeyerek geri çevrilir:

...

c) 15 inci maddenin ikinci fıkrası saklı kalmak kaydıyla, vize muafiyeti kapsamında olsalar dahi, 15 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan yabancılar

...

Vize verilmeyecek yabancılar

MADDE 15 – (1) Aşağıda belirtilen yabancılara vize verilmez:

...

c) Kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından sakıncalı görülenler

ç) Kamu sağlığına tehdit olarak nitelendirilen hastalıklardan birini taşıyanlar

...

Kısa dönem ikamet izninin şartları

MADDE 32 – (1) Kısa dönem ikamet izinlerinin verilmesinde aşağıdaki şartlar aranır:

...

b) 7 nci madde kapsamına girmemek

...

Kısa dönem ikamet izninin reddi, iptali veya uzatılmaması

Madde 33 – (1) Aşağıdaki hâllerde kısa dönem ikamet izni verilmez, verilmişse iptal edilir, süresi bitenler uzatılmaz:

a) 32 nci maddede aranan şartlardan birinin veya birkaçının yerine getirilmemesi veya ortadan kalkması

...

ç) Hakkında geçerli sınır dışı etme veya Türkiye'ye giriş yasağı kararı bulunması

...

Uzun dönem ikamet izninin iptali

Madde 45 – (1) Uzun dönem ikamet izinleri;

a) Yabancının, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehdit oluşturması,

...

hâllerinde iptal edilir."

25. 6458 sayılı Kanun'un sınır dışı etmeyle ilgili olarak 53. ve 54. maddelerinde öngörülen hükümlerin ilgili kısmı şöyledir:

" Sınır dışı etme kararı

MADDE 53 – (1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

...

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancının rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde 54 üncü maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri ile ikinci fıkrası kapsamındakiler hariç yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez.

Sınır dışı etme kararı alınacaklar

MADDE 54 – (1) Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

...

d) Kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar

...

f) İkamet izinleri iptal edilenler

... "

2. İlgili Yargı Kararları

26. Danıştay Onuncu Dairesinin 13/10/2015 tarihli ve E.2012/5665, K.2015/4303 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

" ABD vatandaşı olan davacı tarafından, yurda girişinin yasaklanmasına ve hakkında istizan kararı alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda, Ankara 2.

İdare Mahkemesince; davacı hakkında MİT Müsteşarlığınca yazılan 16.7.2010 tarihli yazıda, 2009 yılında ülkemize gelerek İnsan Hakları Derneği Diyarbakır şubesinde gönüllü olarak çalıştığı, Kongra-Gel (PKK) yanlısı şahıslarla irtibatının bulunduğu, KCK operasyonları, Demokratik Özerklik Projesi ve Kürtlere yönelik politikalar hakkında bilgi derlemeye çalıştığı, Türkiye ve Türk Silahlı Kuvvetleri aleyhinde yazdığı makalelerin Kürtçü internet sitelerinde yayımlandığı, bölge illeri hakkında bilgi toplayarak bu bilgileri Amerika'da bulunan bir kısım makamlara servis ettiğinin anlaşıldığı, örgüt çevresi kanalıyla kendisine Irak'ta yardım sağlayabilecek irtibatlar aradığı yönünde bilgiler istihbarı olunduğunun bildirilmesi üzerine 6.8.2010 tarih ve 140380 sayılı yazı ile, " İçişleri Bakanlığından sorulmadan ülkemize girişine izin verilmemesi" anlamına gelen istizan kararı alındığı ve tespiti halinde ülkemizden çıkışının sağlanması için Valiliklere talimat verildiği, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünce de hakkında adli işlem yapılan yabancılardan olması nedeniyle 20.8.2010 tarihi itibarıyla Ç-114 tahdit koduyla 1 yıl süreli Türkiye'ye giriş yasağı kapsamına alındığı anlaşılan davacının ülke güvenliğini ihlal edebilecek faaliyetler içinde olduğunun anlaşılması karşısında, kamu düzeni ve güvenliğinin riske atılmaması amacıyla idareye tanınan takdir yetkisi kapsamında tesis edilen işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddi yolunda verilen kararın temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

...

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmediğinden, temyiz isteminin reddi ile ..."

B. Uluslararası Hukuk

27. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) *Larissis ve diğerleri/Yunanistan* (B. No: 140/1996/759/958-960, 24/2/1998) kararında, hava kuvvetlerinde asker olan başvuru sahiplerinin askerî hiyerarşiye tabi olarak astları konumunda bulunan askerler yönünden gerçekleştirdikleri misyonerlik faaliyeti nedeniyle cezalandırılmalarının gerekli olabileceğini kabul etmiş ve din özgürlüğünün ihlal edilmediğince karar vermiştir. AİHM burada askerî hiyerarşi gereği alt rütbede bulunan askerler üzerinde haksız bir baskı oluşabileceğini ve bu durumun anılan kişileri daha hassas bir etkiye maruz bırakacağını, bu nedenle kamu otoritelerinin askerî hiyerarşi kullanılarak misyonerlik faaliyeti gerçekleştirilmesini engellemeleri yönünden meşru bir amaçları bulunduğunu kabul etmiştir (*Larissis ve diğerleri/Yunanistan*, §§ 47-55).

28. AİHM, bir yabancıya ülkeye girişi ya da orada ikametinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) tarafından garanti edilmediğini kabul etmekle birlikte göç ve sınır kontrollerinin Sözleşme'den doğan yükümlülüklerle uyumlu şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini de vurgulamıştır (*Abdulaziz, Cabales ve Balkandali/Birleşik Krallık*, B. No: 15/1983/71/107-109, 28/5/1985, §§ 59,60). Özellikle Sözleşme'nin 9. maddesinde öngörülen din özgürlüğü yönünden kendi başına din özgürlüğüne müdahale oluşturacağından bahsedilemeyecek olmasına rağmen sınır dışı işleminin din özgürlüğünü engellemek ve bir dinin ya da felsefenin mensupları tarafından yayılması faaliyetlerini bastırmak amacıyla gerçekleştirilmesi hâlinde din özgürlüğüne müdahale oluşturduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir (*Omkaranda and the Divine Light Zentrum/İsviçre*, B. No: 8118/77, 19/3/1981, § 118).

29. AİHM *Ljatići/Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti* (B. No: 19017/16, 17/5/2018) kararında, kamu otoriteleri tarafından gerçekleştirilen bir işlemin Sözleşme'ye ek 7 No.lu

Protokol'ün 1. maddesinin sağladığı korumadan yararlanmasına ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. Karara konu olayda Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti'ne iltica eden, ikâmet izni alan ve ikâmet izinleri 1 yıllık sürelerle 2005'ten 2014 yılına kadar yenilenmiş olan başvurunun mülteci statüsü, ilgili Bakanlığın işlemiyle milli güvenliğe tehdit oluşturduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve başvurucu 20 gün içinde ülkeyi terke davet edilmiştir. Başvurucu ülkeden zorla çıkarılmamış ve AİHM'deki bireysel başvuru sürecinde dahi hala ülkede bulunmaktadır. Hatta başvurucuya ilgili karardaki 20 günlük süre geçtikten sonra bir kereye mahsus olmak üzere evlenebilmesi için gerekli belgeleri alması amacıyla Sırbistan'a gidiş ve tekrar ülkeye dönüş için izin de verilmiştir (*Ljatići/Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti*, §§ 7-13).

30. Anılan karara konu olayda hükümet, başvurucu hakkında sınır dışı etme işlemi uygulanmadığını, yalnızca başvurunun ülkeyi gönüllü bir şekilde terke davet edildiğini, bu nedenle Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin somut olaya uygulanmasının mümkün olmadığını savunmuştur. Hükümet ayrıca başvurucu gibi 1999 yılında Kosova'da yaşanan kriz nedeniyle mülteci statüsü verilen kimsenin ülkeden zorla sınır dışı edilmediğini de ileri sürmüştür (*Ljatići/Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti*, § 19). Bu doğrultuda AİHM öncelikle Bakanlık tarafından gerçekleştirilen mülteci statüsünün sona erdirilmesi ve başvurunun ülkeyi terke davet edilmesi işleminin Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında sınır dışı işlemi olarak yorumlanıp yorumlanamayacağını tartışması gerektiğini ifade etmiştir. AİHM öncelikle söz konusu işlemle başvurunun yasal şekilde 2005 yılından beri ülkede ikamet etmesini sağlayan tek dayanağın yani mülteci statüsünün iptal edildiğini vurgulamıştır. Bunun yanında ilgili kararda başvurunun ülkeyi terke davet edildiği belli bir sürenin öngörüldüğünü dikkate almıştır. Ayrıca Bakanlığın söz konusu kararının uygulanabilmesi için başka bir işleme ya da sürece gerek olmadığını da belirtmiş, dolayısıyla başvurunun her an zorla ve fiilî olarak sınır dışı edilme riskiyle karşı karşıya olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda başvurunun hâlihazırda sınır dışı edilmemesinin ve hatta bu süreçte ülkeden çıkıp geri dönebilmiş olmasının Bakanlığın kararının artık geçerli olmadığı ve başvurunun ileride sınır dışı edilmeyeceği sonucuna ulaşmak için yeterli olmadığını belirtmiştir. Aynı şekilde başvurucuyla aynı durumda bulunan kimsenin henüz sınır dışı edilmemiş olduğuna ilişkin itirazın da bu değerlendirmeyi değiştirmeyeceğine, bu nedenlerle Bakanlığın başvuru konusu işleminin ve bunun iptaline ilişkin yargısal sürecin Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında kaldığına karar vermiştir (*Ljatići/Makedonya Yugoslav Cumhuriyeti*, §§ 21-23).

31. Daha fazla ilgili uluslararası hukuk için bkz. *Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah* ([GK], B. No: 2021/2831, 15/2/2023, §§ 36-41).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

32. Anayasa Mahkemesinin 15/2/2024 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Din Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

33. Başvurucu Jeremy Lauren Lambert, sınır dışı edilmesi ve ikamet izninin iptal edilmesi işlemlerine karşı açtığı davada karar veren Mahkemenin ilgili işlemlerin sebebini Protestan Kiliseler Derneği tarafından Antalya'da gerçekleştirilen bir toplantıya katılması olduğunu açıkça belirttiğini ifade etmiştir. Başvurucu hiçbir zaman misyonerlik faaliyeti

gerçekleştirmedini, hakkında bununla veya başka bir suçla ilgili soruşturma ya da kovuşturma başlatılmadığını belirtmiştir. Başvurucu, Antalya'da gerçekleştirilen dinî nitelikteki bir konferansa yalnızca katılımı nedeniyle başvuru konusu müdahalelere maruz kalması nedeniyle din özgürlüğünün, toplantı hakkının, özel hayata saygı hakkının, adil yargılanma hakkının, etkili başvuru hakkının ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

34. Başvurucu Matthew Vern Black, hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasına karşı açtığı davada davalı idarenin savunma dilekçesinde Antalya'da gerçekleştirilen Aile Konferansına katılması nedeniyle hakkında N-82 tahdit kodu uygulandığı bilgisine yer verdiğini belirtmiştir. Başvurucu Helmut Frank da hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasına karşı açtığı davada davalı idarenin savunma dilekçesinde kendisinin misyonerlik faaliyetlerinde bulunduğu bilgisine yer verdiğini ifade etmiştir. Başvurucular, davalı idarenin savunma dilekçelerinde yer verdiği bu iddiaları kabul etmemekle birlikte yalnızca bu gerekçelerle başvuru konusu müdahalelere maruz bırakılmaları nedeniyle din özgürlüğü, toplantı hakkı, özel hayata saygı hakkı, adil yargılanma hakkı, etkili başvuru hakkı ve ayrımcılık yasağı yanında örgütlenme özgürlüklerinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

35. Başvurucu Amanda Jolyn Krause ise Protestan Hristiyanlık dinî inancına sahip olduğunu, bu nedenle zaman zaman bazı dinî toplantılara ve kilise faaliyetlerine katıldığını fakat Türkiye'de ikamet ettiği süreçte hiçbir suça karışmadığını, hakkında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma yürütülmediğini ifade etmiştir. Anılan başvuru, kısa dönem ikamet izninin iptal edilmesine ilişkin işleme karşı açtığı davada, davalı idarenin verdiği savunma dilekçesinde hakkındaki işlemlerin gerekçesini kendisinin misyonerlik faaliyeti yürütmesi olarak gösterdiğini belirtmiştir. Başvurucu, bu nedenle din ve örgütlenme özgürlükleri ile özel hayata saygı hakkı, adil yargılanma hakkı, etkili başvuru hakkı ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

36. Bakanlık görüşünde öncelikle başvurucuların adil yargılanma hakkına ilişkin şikâyetlerinin daha önceki Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihadı doğrultusunda konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir. Başvurucuların ayrımcılık yasağına dair iddiaları konusunda ise başvurucuların kendilerine ne şekilde farklı bir muamele yapıldığı yönünde yeterli bir açıklamada bulunmadıklarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Son olarak başvurucuların Türkiye'de yaşamalarını zorunlu kılan güçlü ailevi bağlara sahip olduklarına dair detaylı bir bilgiye de başvuru formunda yer vermedikleri, bu hususun özel hayata saygı hakkı bağlamında yapılacak bir değerlendirmede dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

37. Bakanlık, İçişleri Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden (Müdürlük) başvuru konusuna dair yardımcı olabilecek bilgi ve belgeleri talep etmiştir. Müdürlüğün bu talebe dair cevabı da Bakanlık görüşüne eklenmiştir. Müdürlüğün yalnızca Amanda Jolyn Krause'nin başvurusuyla ilgili bilgi ve belge sunduğu anlaşılmıştır. Buna göre Müdürlük Bakanlığın talebine ilişkin cevabında, misyoner çevrelerce Mandi Krause olarak bilindiği belirtilen başvurucunun 2011 yılı itibarıyla misyonerlik faaliyetleri içinde yer aldığı, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla yurt dışı bağlantılı ya da merkezli oluşumların etkinliklerine katıldığı, 2013 yılı Ocak ayı itibarıyla Ankara'daki misyoner oluşumlarda sorumlu düzeyinde faaliyet gösterdiği ve Türkiye'deki misyonerlik faaliyetlerini yönlendiren yabancı uyruklu şahıslarla iltisaklı olduğu hususlarına yer vermiştir.

38. Başvurucular Amanda Jolyn Krause ve Jeremy Lauren Lambert, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında bireysel başvuru formunda ileri sürdükleri iddiaları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

39. Anayasa'nın 24. maddesinde öngörülen din özgürlüğü, kişinin herhangi bir inanca sahip olması veya olmamasını, inancını serbestçe değiştirebilmesini, inancını açıklamaya zorlanmamasını, bunlardan dolayı kınanamamasını ve baskı altına alınamamasını güvence altına alarak din özgürlüğünün içsel alanını, aynı şekilde öğretim, uygulama, tek başına veya topluca ibadet ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açığa vurma hakkı ile de din özgürlüğünün dışsal alanını tanıyıp koruma altına almıştır (*Tuğba Arslan* [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 57).

40. Kamu otoriteleri, başvurucuların misyonerlik faaliyetleriyle ilgileri ile Antalya'da gerçekleştirilen *Aile Konferansı* etkinliğine katılımlarından bahsedilen, ayrıca başvurucuların Türkiye'deki kamu düzeni ve güvenliği yönünden sakıncalı olabileceklerinin değerlendirildiği MİT Başkanlığı raporları doğrultusunda başvurucular hakkında ülkeye girişlerinin ön izne bağlanması anlamına gelen N-82 tahdit kodunu uygulamıştır.

41. Misyonerlik adı altında gerçekleştirilen faaliyetlere kamu düzenini, güvenliğini, başkalarının hak ve özgürlüklerini ya da dengelemede daha ağır basacak diğer bazı değerleri tehlikeye sokması hâlinde orantılı şekilde müdahale edilmesi mümkündür (uygun olmadığı kabul edilen misyonerlik faaliyetlerine ilişkin AİHM değerlendirmesi için bkz. § 27).

42. Anayasa vatandaşlara ülkeye giriş ve ülkeden çıkarılma konusunda mutlak bir hak vermiş iken yabancılar farklı bir rejime tabi tutulmuştur. Uluslararası hukukta da kabul edildiği üzere bu husus, devletin egemenlik yetkisi kapsamında kalmaktadır. Dolayısıyla devletin yabancıları ülkeye kabul etmekte veya sınır dışı etmekte takdir yetkisinin bulunduğu da kuşkusuzdur. (*A.A. ve A.A.* [GK], B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 54).

43. Somut olayda göç ve sınır kontrolleri ile ilgili olarak kamu otoritelerinin geniş takdir yetkisi çerçevesinde Türkiye'de kamu düzeni ve güvenliğini tehlikeye soktukları değerlendirilen başvurucular hakkında ülkeye girişlerinin ön izne bağlanması anlamına gelen N-82 tahdit kodu uygulanması, ikamet izninin iptal edilmesi ve sınır dışı kararı alınması şeklindeki işlemlerin başvurucuların din özgürlüklerinin dışsal alanına bir müdahale teşkil etmediği sonucuna varılmıştır.

44. Nitekim başvurucuların Türkiye'de yaşadıkları dönemde dinî inançlarının gereğini yerine getirme konusunda herhangi bir engellemeyle ya da ayrımcı bir muameleyle karşılaştıkları konusunda bir şikâyetleri bulunmamaktadır. Bunun yanında haklarında N-82 tahdit kodu uygulanan başvurucular Helmut Frank ve Matthew Vern Black'in Türkiye'den kendi istekleriyle çıktıkları, başvurucular Amanda Jolyn Krause ve Jeremy Lauren Lambert'in ise hâlen Türkiye'de buldukları hususları da dikkate alınmalıdır.

45. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun olan başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuru sahibinin ihlal iddialarını temellendiremediği, temel haklara

yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

46. Açıklanan gerekçelerle din özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin bulunmadığı açık olduğundan başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamışlardır.

B. Sınır Dışı Etme İşlemlerindeki Usul Güvenceleri Kapsamında Yerleşme Hürriyetiyle Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

47. Başvurucuların tümü kendilerinin Protestan Hristiyanlık dinî inancına sahip olduğunu, bu nedenle zaman zaman bazı dinî toplantılara ve kilise faaliyetlerine katıldığını, şimdye kadar herhangi bir misyonerlik faaliyetinde bulunmadığını, ayrıca Türkiye'de ikamet ettikleri süre içinde hiçbir suça karışmadığını ya da haklarında herhangi bir soruşturma ya da kovuşturma yürütülmediğini ifade etmiştir. Başvurucular başvuru konusu müdahalelerle ilgili süreçlerde haklarında N-82 tahdit kodu uygulanmasına sebep olan faaliyetlerinin neler olduğuna ve kamu düzeni, güvenliği ya da sağlığını ne şekilde tehlikeye düşürdüklerine ilişkin bir bilgi ya da açıklamaya ulaşamadıklarını, bununla birlikte müdahalelerin sebebinin dinî inançları olduğunu düşündüklerini, bu durumun son zamanlarda neredeyse bir devlet politikası hâline geldiğini ve Protestan Hristiyanlık inancına sahip birçok yabancıların somut bir gerekçe olmaksızın benzer müdahalelere maruz kaldığını ileri sürmüştür.

48. Başvurucular açtıkları iptal davalarında haklarındaki isnada etkili şekilde cevap verebilme imkânının sağlanmaması ve yargı mercilerinin kendileri hakkındaki isnatların doğruluğuna ve hangi şekilde kamu düzeni, güvenliği ya da sağlığını tehlikeye düşürmüş olabileceklerine ilişkin hiçbir denetim ve değerlendirme de yapmamaları nedeniyle din özgürlükleri ile adil yargılanma ve etkili başvuru haklarının, ayrımcılık yasağının, başvurucuların bir kısmı ise Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

49. Bakanlık görüşünde sunulan değerlendirmelere bu kararın 36. paragrafında yer verilmiştir.

50. Bakanlık görüşüne cevap veren başvurucular, bireysel başvuru formlarındaki iddiaları yinelemiştir.

2. Değerlendirme

51. Jeremy Lauren Lambert, Amanda Jolyn Krause, Helmut Frank ve Matthew Vern Black dışındaki başvurucular, Protestan Hristiyanlık inancına sahip olmaları nedeniyle başvuru konusu uygulamalara maruz kaldıklarını ileri sürmüşse de kamu otoritelerinin bu yönde yorumlanabilecek gerekçelerinin olmadığı, ayrıca bu konuda başvurucuların Anayasa Mahkemesine de hiçbir bilgi yahut belge sunmadığı görülmüştür. Dolayısıyla Jeremy Lauren

Lambert, Amanda Jolyn Krause, Helmut Frank ve Matthew Vern Black dışındaki başvuru sahiplerinin din özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerinin bu aşamada varsayımdan öteye gidemediği değerlendirilmiştir; anılan başvuru sahipleri yönünden din özgürlüğü başlığı altında inceleme yapılmasının uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

52. Öte yandan bir yabancıya yerleşme hürriyetine sınır dışı etme gibi bir işlemle müdahale edildiğinde Anayasa'nın 40. maddesindeki etkili başvuru hakkı olarak ifade edilen haktan o yabancıya faydalanması mümkün hâle gelir. Etkili başvuru hakkı anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceleyebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlamaya) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (*Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç, B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44*). Anlaşıldığı üzere etkili başvuru hakkı, kişiye ihlal edildiği iddia edilen anayasal hakkına kavuşabilmesi için birtakım güvence ve çözümler sağlamaktadır (*Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah, § 69*).

53. Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin hukuka uygun şekilde ikamet eden yabancıya yetkili merci önünde temsil olunarak sınır dışı etme işleminin hukuka aykırılığına ilişkin gerekçeler öne sürebilme ve durumunu yeniden inceletme hakkı şeklinde birtakım usul güvenceleriyle koruma sağladığı görülmüştür. Bununla birlikte yerleşme hürriyeti tanınan bir yabancıya bu hakla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı çerçevesinde bu güvenceye anayasal düzeyde de sahip olduğunu kabul etmek gerekir. Dolayısıyla anılan protokole yer alan güvencelerin bu bağlamda Anayasa'da karşılığı bulunmaktadır. Bu nedenlerle söz konusu Protokolün 1. maddesinde yer alan güvencelerin ortak koruma alanında kaldığı değerlendirildiğinden sınır dışı edilen yabancıların bireysel başvuru yoluyla bu haklarını ileri sürebilmeleri de mümkündür (*Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah, § 70*).

54. Başvuruculardan yalnızca Jeremy Lauren Lambert ve M.R.F. hakkında doğrudan sınır dışı etme kararı verilmiştir. Başvuru konusu diğer işlemler N-82 tahdit kodu uygulanması, ikamet izinlerinin iptal edilmesi ve ikamet izinleri bulunmaktayken yurt dışına çıkan başvuru sahiplerinin vize taleplerinin reddedilmesi şeklindedir.

55. 30/6/2020 tarihli ve 2020/17 sayılı Tahdit Kodlarına İlişkin Genelge'de; Göç İdaresi Başkanlığı tarafından uygulanan N-82 tahdit kodunun bir giriş yasağı kararı olmadığı, İçişleri Bakanlığının izin ve bilgisi dâhilinde yabancıya Türkiye'ye girişine izin verilebileceği, bu doğrultuda dış temsilcilikler aracılığıyla Göç İdaresi Başkanlığına istizan edilerek verilmiş özel meşruhatlı vize hamili yabancıların "N" kodu saklı tutularak ülkeye girişlerine izin verileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla N-82 tahdit kodunun doğrudan yabancıya hukuki durumu üzerinde etki doğuracak ve böylece iptal davasına konu olabilecek bir uygulama olarak tasarlanmadığı anlaşılmıştır. Bu kod, istihbarat birimlerinin raporları da dikkate alınarak Göç İdaresi Başkanlığının söz konusu uygulamayı yönetebilmesi için iç işleyişinde kullanımına sunulan bir araç olarak öngörülmüştür.

56. Somut olayda ise başvuru sahipleri Benjamin Tyler Wood, Helmut Frank, Matthew Vern Black ve Robert Andrew Hoard, yasal ikamet izinleri bulunmaktayken yurt dışına çıkmış fakat haklarındaki N-82 tahdit kodu nedeniyle tekrar ülkeye giriş yapamamıştır. Dolayısıyla bu başvuru sahipleri yönünden haklarında yalnızca N-82 tahdit kodu uygulanmış olması pratikte ülkeye geri girememeleri şeklinde hukuki bir etki oluşturmuştur.

57. Ülkemizde yasal olarak ikamet etmekteyken yurt dışına çıkan başvuruçuların ülkeye tekrar girememelerine sebep olan bir işlemin yabancı hakkında sınır dışı kararı uygulanmasıyla aynı sonucu doğurduğu açıktır. Somut olayda idare ve yargı pratiğindeki belirsizlik nedeniyle N-82 tahdit kodu işlemine karşı dava yolunun tüketilmesi ya da ön izin talebinde bulunduktan sonra talebin reddi işlemine karşı dava yolunun tüketilmesi arasında hangisinin bireysel başvuru yönünden etkili başvuru sayılması gerektiğine ilişkin bir değerlendirme yapılması da bu aşamada mümkün görünmemektedir.

58. İkamet izninin iptal edilmesi şeklindeki uygulama ise yabancının yasal olarak ülkede bulunma statüsünü sona erdirmekte ve 6458 sayılı Kanun uyarınca ikamet izni iptal edilen yabancı hakkında doğrudan sınır dışı etme kararı alınabilmektedir. Somut olayda da ikamet izinleri iptal edilen başvuruçular Amanda Jolyn Krause, Jeremy Lauren Lambert ve Benjamin Charles Mclure ikamet izinleri iptal edildikten sonra belli bir süre içinde ülkeyi terke davet edilmiş hatta başvuruçular Jeremy Lauren Lambert hakkında aynı gün sınır dışı işlemi uygulanmıştır. Başvuruçular M.R.F. ise hava alanından yurt dışına çıkış yapmaması üzerine hakkında N-82 tahdit kodu bulunduğu bahisle önce sınır dışı işlemi uygulandığı, daha sonra ikamet izninin iptal edildiği görülmüştür. Her hâlükârda somut olayda başvuruçuların ikamet izinlerinin iptal edilmesinin sınır dışı işlemiyle aynı etkiyi doğurduğu, başvuruçuların bir kısmının fiilen sınır dışı edilmemesi, bir kısmının ise ülkeyi terke davet edilmeleri üzerine kendilerinin çıkmasının bu değerlendirmeyi değiştirmeyeceği, nitekim ikamet izni iptal edilen yabancının her an başka bir değerlendirme yapılmaksızın sınır dışı edilme riskiyle karşı karşıya bırakıldığı sonucuna varılmıştır.

59. Öte yandan başvuruçular Nathan James Bradtke yönünden ayrı bir değerlendirme yapma ihtiyacı söz konusudur. Başvuruçular, ikamet izni süresinin bitmesine az bir süre kala uzatma talebinde bulunmuş, başvuruçuların ikamet süresi uzatma talebi reddedilmiştir. Başvuruçular, anılan talebinin reddedilmesinin sebebinin hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması olduğunu öğrenmesi nedeniyle tahdit kodu işlemine karşı dava açmış; davası reddedilmiştir. Öte yandan başvuruçuların davayı açtığı tarihte dahi ikamet izni süresi bitmiş durumdadır. Dolayısıyla başvuruçular Nathan James Bradtke hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmış olmasının somut olayda anılan başvuruçular yönünden sınır dışı edilme kararıyla aynı etkiyi oluşturduğunun söylenebilmesi, başvuruçuların ülkede yasal olarak bulunma statüsünün sona ermesinin sebebinin N-82 tahdit kodu olmadığı görüldüğünden mümkün değildir.

60. Bu durumda somut olayda başvuruçular Nathan James Bradtke dışındaki tüm başvuruçuların başvuru konusu yaptıkları tüm işlemler ve yargılama süreçleriyle ilgili olarak haklarındaki isnatlardan haberdar olmadıkları ve karşı argümanlarını ileri süremediklerine ilişkin şikâyetlerinin Sözleşme'ye ek 7 No.lu Protokol'ün birinci maddesinin Anayasa'daki karşılığı olarak kabul edilen (*Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah*, §§ 61-70) yabancıların sınır dışı edilmelerindeki usul güvenceleri kapsamında yerleşme hürriyetiyle bağlantılı etkili başvuru hakkı yönünden incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

i. Başvuruçular Nathan James Bradtke Yönünden

61. Başvuruçular; hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması işlemine karşı açtığı davada, söz konusu işlemin somut uygulanma sebebini hiçbir aşamada öğrenememesi, bu nedenle hakkındaki isnatlara cevap verememesi, mahkemenin ilgili ve yeterli gerekçe göstermeksizin davasını reddetmesi, ayrıca tarafsız ve bağımsız mahkeme kriterlerinin

karşılanmaması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvurucu ayrıca hakkında N-82 tahdit kodu uygulanması şeklinde gerçekleştirilen müdahalenin özel hayatı yönünden yasal dayanağı ve meşru amacı olmayan ölçüsüz bir müdahale oluşturduğunu, bu nedenle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

62. Başvurucu bireysel başvuru formunda yalnızca 2016 yılından beri oturma izniyle Türkiye'de bulunduğu, bilgi teknolojileri alanında lisans sahibi olduğu ve eşiyle üç küçük çocuğu olduğu bilgisini vermiştir. Başvurucu, hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasının ve bu işleme karşı açtığı davanın reddedilmesinin özel hayatını ne şekilde etkilediğine ilişkin olarak somut açıklama yapmamış, bilgi ve belge sunmamıştır. Bu durumda başvuru konusu müdahalenin başvurusunun özel hayatını ciddi şekilde etkilediği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığını ortaya koyamadığı anlaşıldığından başvurusunun somut müdahale ile ilgili şikâyetlerinin özel hayata saygı hakkı başlığı altında incelenmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmiştir (aile hayatından değerlendirme yapılan kararlar için bkz. *Peri Kırık*, B. No: 2015/19795, 9/1/2019, §§ 32-36; *Nargıza Gulamova*, B. No: 2020/33373, 30/3/2023, §§ 19,20 ; meslekle ilgili olarak özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirme yapılan karar ve ilkeler için bkz. *Tamer Mahmutoglu* [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, §§ 84-96).

63. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği birçok kararda adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin, medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyuşmazlıkların ya da bir suç isnadının esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğunu belirterek hakkın kapsamının bu konularla sınırlandırıldığını kabul etmiştir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 23; *Nihat Akbulak* [GK], B. No: 2015/10131, 7/6/2018, § 35; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, § 44). Dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilmek için başvurusunun ya medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili bir uyuşmazlığın tarafı olması ya da başvurucuya yönelik bir suç isnadı hakkında karar verilmiş olması gerekir.

64. Başvurucu hakkında N-82 tahdit kodu uygulanmasının medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili bir uyuşmazlık veya bir suç isnadı niteliğinde olmadığı görülmüştür. Bu durumda başvurusunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının konusu, Anayasa'da güvence altına alınan ve Sözleşme kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığından başvuru Nathan James Bradtke'nin başvurusunun *konu bakımından yetkisizlik* gerekçesiyle kabul edilemez bulunması gerekir.

ii. Diğer Başvurucular Yönünden

65. Başvurucu Nathan James Bradtke dışındaki tüm başvurucuların açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan yerleşme hürriyetiyle bağlantılı etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Kadir ÖZKAYA, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Basri BAĞCI bu sonuca katılmamışlardır.

b. Esas Yönünden

66. Ülkede ikamet eden bir yabancıyı koruma altına alan ilk güvence, sınır dışı etme kararının kanuna uygun şekilde alınmış olması gereğidir. Sınır dışı etme kararının

kanuna uygun olarak alındığından söz edilebilmesi için kanun metni ve uygulaması yabancıların davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşımalıdır. Bir diğer ifadeyle kanunun kalitesi de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önemlidir (aynı yöndeki değerlendirme için bkz. *Necmiye Çiftçi ve diğerleri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Bunun bir sonucu olarak müdahale yani sınır dışı etmeye ilişkin kanun yeterince erişilebilir ve öngörülebilir olmalıdır (benzer bir değerlendirme için bkz. *Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK]*, B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44; *Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah*, § 74).

67. Sınır dışı etme kararını düzenleyenlerin tutum ve uygulamaları da kanunun kalitesi kadar önemlidir. Kamu makamları sınır dışı etme kararına gerekçe teşkil eden eylem ve davranışları somut şekilde belirlemeli ayrıca bunlar da 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen sınır dışı sebepleriyle makul seviyede ilintili olmalıdır (*Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah*, § 75).

68. Diğer taraftan sınır dışı işleminin muhatabı olan yabancıların yetkili ve görevli mahkemeler önünde, verilen kararlara karşı gerekçeler sunabilmesi ve durumunun yeniden incelenmesini isteyebilmesi, bu doğrultuda ilk aşamada sınır dışı etme kararının kendisine hukuka uygun şekilde tebliğ edilmesi ve kararın dayanağını oluşturan fiilî sebeplerin neler olduğunu -bazı sınırlamalarla dahi olsa- öğrenebilmesi gerekmektedir. Bunlarla birlikte usul güvencelerinin etkili bir şekilde koruma sağlaması için şekli bir incelemenin ötesinde yabancıların öne sürdüğü iddiaların esas hakkında bir değerlendirme yapılması da şarttır. Ayrıca yabancı, argümanlarını hazırlayıp sunabilmesi için yargılamanın imkân ve kolaylıklarından faydalanabilmelidir. Bu doğrultuda özellikle ülkenin dilini ve hukukunu bilmeyen bir yabancıya davadaki usul kuralları aşırı bir külfet yükleyecek ölçüde katı yorumlanmadan davanın ilerlemesi sağlanmalıdır (*Wisam Sulaiman Dawood Eaqadah*, § 76).

69. Somut olayda başvuru konusu müdahalelerin gerekçesi olarak gösterilen, kamu düzeni ve güvenliği yönünden tehlikeli olabileceklerine ilişkin değerlendirmenin 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen sınır dışı sebepleriyle makul seviyede ilintili olduğu anlaşılmıştır. Bunun yanında başvuru, haklarında uygulanan başvuru konusu tüm işlemlere karşı idari yargıda iptal davası süreci başlatmış ve derece mahkemeleri başvuru konusunun esas hakkında, göç ve sınır kontrolleriyle ilgili idarenin geniş takdir yetkisini de dikkate alarak bir değerlendirme yapmıştır. Dolayısıyla başvuru konusuna, yabancıların sınır dışı edilmelerinde sahip olmaları gereken usul güvencelerinin sağlandığı değerlendirilmiştir.

70. Açıklanan gerekçelerle Nathan James Bradtke dışındaki başvuru konusundakilerin sınır dışı etme işlemlerindeki usul güvenceleri kapsamında yerleşme hürriyetleriyle bağlantı olarak etkili başvuru haklarının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamışlardır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuru konusundakilerin kamuya açık belgelerde kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Başvurucular Jeremy Lauren Lambert, Amanda Jolyn Krause, Helmut Frank ve Matthew Vern Black'in din özgürlüklerinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR'ın karşı oyları ve OY ÇOKLUĞUYLA,

C. Başvurucu Nathan James Bradtke'nin başvurusunun *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OY BİRLİĞİYLE,

D. Nathan James Bradtke dışındaki başvurucuların yerleşme hürriyetiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde öngörülen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Kadir ÖZKAYA, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Basri BAĞCI'nın karşı oyları ve OY ÇOKLUĞUYLA,

E. Nathan James Bradtke dışındaki başvurucuların yerleşme hürriyetiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde öngörülen etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Kenan YAŞAR'ın karşı oyları ve OY ÇOKLUĞUYLA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE,

G. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 15/2/2024 tarihinde karar verildi.